

YUCOM

Komitet pravnik za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.rs

Kršenje ljudskih prava i demokratije

Sistem za rano upozoravanje

Newsletter No. 47

Konsultativni sastanak o sprovođenju Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i Zakona o tajnim podacima

Na inicijativu Komiteta pravnik za ljudska prava – YUCOM, 30. marta 2010. godine održan je konsultativni sastanak o stepenu implementacije Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i Zakona o tajnim podacima.¹

Cilj radnog sastanka je bio da se kroz konstruktivni dijalog između učesnika:

- 1) sagledaju problemi sa kojima se nezavisna tela, organi javne vlasti, nevladine organizacije i građani suočavaju u primeni ovih zakona;
- 2) identifikuju mogućnosti daljeg unapređenja zakona i drugih regulativa u oblasti slobode pristupa informacijama, zaštite podataka o ličnosti i tajnosti podataka i
- 3) istraže mogućnosti unapređenja odnosa između nevladinih organizacija i organa javne vlasti u ovom procesu.

Konsultativnom sastanku su prisustvovali:

¹ Konsultativni sastanak je održan u okviru projekta *Jačanje građana u shvatanju prava na slobodan pristup informacijama i zaštiti podataka kroz javno zastupanje za usvajanje izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i usvajanja Zakona o tajnosti podataka*, koji je podržan od Instituta za održive zajednice.

YUCOM

Komiteet pravnika za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.rs

- **Saša Janković**, Zaštitnik građana Republike Srbije;
- **Rodoljub Šabić**, Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštiti podataka o ličnosti;
- **Dragana Rajić**, Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu;
- **Gordana Stanić**, Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu;
- **Robert Sepi**, kancelarija Zaštitnika građana Republike Srbije;
- **Jadranka Jelinčić**, Fond za otvoreno društvo;
- **Nataša Govedarica**, Građanske inicijative;
- **Prof. dr Stevan Lilić**, Pravnici za demokratiju – LawDem;
- **Dušan Dželebdžić**, CUPS;
- **Miroslav Janković**, OEBS;
- **Bogdan Gavanski**, ISC;
- **Ivan Grujić**, Narodni parlament;
- **Dragan Popović**, YIHR;
- **Nevena Dičić**, Beogradski centar za ljudska prava;
- **Nemanja Nenadić**, Transparentnost Srbija;
- **Dr Dejan Milenković**, YUCOM;
- **Katarina Jozić**, YUCOM;
- **Novak Vučo**, YUCOM;
- **Lena Pelić**, YUCOM;

Dr Dejan Milenković, YUCOM, otvorio je sastanak ističući da, iako nakon toliko godina konačno imamo zakone koji uređuju oblasti slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja, zaštiti podataka o ličnosti i tajnosti podataka, postoji potreba za daljim unapređenjem ovih zakona i unapređenjem njihovog sprovođenja. Dejan Milenković je naglasio da postoji potreba da se Zakon o zaštiti podataka o ličnosti uskladi sa Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta EU 95/46 o zaštiti pojedinaca u vezi sa obradom podataka o ličnosti i protoku takvih podataka. Pored nedostataka zakonskih okvira, uočena je potreba edukacije zaposlenih u državnoj upravi, problem deklasifikacije tajnih podataka kao i problem izvršenja rešenja Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Milenković je takođe podsetio na važnu ulogu koju je imao civilni sektor zalažući se za usvajanje i primenu ovih zakona kao i pri podizanju svesti kod građana.

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić ukazao je na nedostatak svesti kao i stručnosti u sprovođenju ovih zakona i dodao da bi u iskorenjivanju ovog problema civilni sektor mogao dati ogroman doprinos. Poverenik je istakao da za 5 godina primene Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, sve što je urađeno, urađeno je zahvaljujući čvrstom stavu i saradnji Poverenika, NVO i građana. Podsetio je na problem izvršenja rešenja Poverenika, čije izvršenje obezbeđuje Vlada Republike Srbije, ali do sada to nijednom nije učinila. Takođe, istakao je potrebu za sklapanjem sporazuma sa državnim organima koji bi se odnosili na redovno izdavanje informatora od strane državnih organa.

YUCOM

Komiteet pravnika za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.rs

U vezi Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, Poverenik smatra da je situacija veoma loša. Istakao je potrebu da Republika Srbija preuzme obavezu iz člana 81. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) kao i potrebu za ispunjenjem standarda na ovom polju. On je naveo da Ministarstvo finansija Republike Srbije nije predvidelo sredstva za angažovanje osoba stručnih za pitanje zaštite podataka o ličnosti pri kancelariji Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, kao i da se ne raspolože IT stručnjacima u ovoj oblasti, kojima bi bio dat status savetnika. Nedostaje i podrška nevladinih organizacija. Poverenik je naveo i konkretne primere negativne prakse pri upisu pripadnika nacionalnih manjina u biračke spiskove, objavljivanju podataka o ličnostima bez date saglasnosti itd.

Poverenik Šabić je podsetio da je zakonom predviđen rok od dve godine da državni organi preispitaju sve poverljive dokumente (do sredine decembra 2011). Na žalost, kako ističe Poverenik, propuštena je šansa da se zakonom predvidi da nakon isteka tog roka dokumenta koja nisu deklasifikovana automatski postaju javna, čime bi se pratio primer dobre prakse Rumunije. Takođe, izostavljena je i sankcija koju bi državni organi snosili u slučaju nepoštovanja ovog roka. Time se dovodi u pitanje navodna usmerenost države ka transparentnosti vlasti.

Zaštitnik građana Republike Srbije, Saša Janković ukazao je da su doneti zakoni veliki iskorak u regulisanju ove oblasti i zaštiti prava građana, ali daleko od poželjnog oblika i pravilnog sprovođenja. Iako su se mnogi protivili odredbi u Zakonu o tajnosti podataka da Zaštitnik građana i Poverenik za informacije od javnog značaja imaju pristup tajnim podacima, ta odredba je na kraju ipak usvojena, zahvaljujući i pritisku nevladinog sektora i medija.

Republički ombudsman je podsetio da je njegova nedavna poseta Bezbednosno-informativnoj agenciji veoma bitna, s obzirom da se sada, po prvi put, desilo da je kontrolnu posetu realizovala institucija koja nije deo izvršne vlasti.

Zaštitnik građana je istakao da je dobio 600 pritužbi na rad državnih organa ali da nažalost njegova kancelarija nema kapaciteta za rad i da još uvek nemaju čak ni stalne prostorije. Postoji opasnost da će zbog ovih problema izgubiti poverenje građana i zbog toga očekuje podršku nevladinih organizacija.

Zaštitnik građana je na sastanku najavio da će OHCHR odlučiti o statusu Zaštitnika građana, u zavisnosti od stepena usklađenosti njegovih nadležnosti i stvarne moći sa Pariskim principima.

Jadranka Jelinčić (Fond za otvoreno društvo) istakla je da nam je sada potrebno više znanja nego što je bilo potrebno na početku tranzicije kao i da je velika odgovornost na civilnom društvu. Istakla je potrebu za saradnjom nevladinih organizacija i strukovnih udruženja i smatra da je neophodno tražiti saveznike u strukovnim udruženjima kako bi se nedostatak stručnosti u

YUCOM

Komiteet pravnik za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.rs

pojedininim oblastima nadoknadio. Takođe, naglasila je da je hitno potrebna edukacija zaposlenih u državnim organima i podizanje svesti u vezi sa ova tri zakona.

Jelinčić je najavila da će Fond za otvoreno društvo otpočeti inicijativu za promenu šest ključnih članova Ustava Republike Srbije, koji će omogućiti da ovo društvo konačno bude konstituisano.

Gordana Stanić, predstavnica Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu podsetila je da je izmenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja iz 2009. godine, predviđeno da ovo ministarstvo vrši nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, ali da oni i dalje nemaju kapacitete i da je za sada određena samo jedna osoba koja će se time baviti u ministarstvu.

* * *

Učesnici sastanka, koji je održan u Centru za kulturnu dekontaminaciju, složili su se da je u cilju punog, doslednog i odgovornog sprovođenja ova tri zakona neophodna edukacija i jačanje kapaciteta zaposlenih u državnoj upravi, ali i da je nevladin sektor nedovoljno edukovan u oblasti zaštite podataka o ličnosti, kao i da ne treba zapostaviti ni jačanje svesti o ulozi nezavisnih državnih organa u osnaživanju demokratskog poretka u državi.

Prognoza:

I ova rasprava je pokazala da Srbija veoma sporo napreduje u izuzetno važnoj i delikatnoj oblasti zaštite ljudskih prava na područjima kao što su pravo na informisanost, zaštita podataka o ličnosti i tajnost podataka. Stanje u toj oblasti je tim alarmantnije, što državni organi Srbije na taj način ne ispunjavaju jasne međunarodne obaveze koje su preuzeli. Ukoliko se dosledna, puna i безусловna primena postojećih propisa i njihovo ubrzano uskladjivanje sa evropskim i međunarodnim standardima ne shvati kao prioritetan zadatak u zaštiti i unapredjenju ljudskih prava, značajno će se usporiti približavanje Srbije Evropskoj uniji i njena integracija u savremene međunarodne procese.